

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **Ing. M. Š.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 4. 2018, čj. MPSV-2018/67950-920, sp. zn. SZ/MPSV-2018/66598-920, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 8. 2018, č. j. 32 A 31/2018 - 33,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a její posouzení krajským soudem

[1] Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Jihlavě (dále jen „správní orgán prvního stupně“) rozhodnutím ze dne 14. 3. 2018, č. j. 1871/2018/TEL, žalobci snížil příspěvek na živobytí z 3.410 Kč na 2.200 Kč. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl a potvrdil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“). Současně navrhl, aby bylo ve věci nařízeno jednání a požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud v záhlaví označeným usnesením návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů zamítl. Na základě obsahu a zpracování podané žaloby shledal, že žaloba má všechny zákonem stanovené náležitosti, vymezuje předmět řízení a je soudem projednatelná. Je zpracována zcela fundovaně a obsahuje skutečnosti, na základě nichž považuje žalobce napadené rozhodnutí za nesprávné. Krajský

soud dále uvedl, že osobou, která je schopna nejkvalifikovaněji podat informace k věci, je žalobce. Ustanovení zástupce by se pak vztahovalo jen pro nařízené jednání a i v tomto případě je osobou nejfundovanější k podání relevantních informací právě žalobce. Vzhledem k uvedenému dospěl krajský soud k závěru, že byt jsou u žalobce splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, ustanovení zástupce z řad advokátů není nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost. Uvedl, že nemá dost prostředků na zaplacení soudních poplatků a služeb zástupce z řad advokátů. Nemá ani potvrzení o svém právnickém vzdělání. Nebude-li mu ustanoven zástupce z řad advokátů, může dojít k narušení rovnosti procesních stran. Návrhy a připomínky zástupce jsou nutné. Nejvyššímu správnímu soudu proto stěžovatel navrhl, aby usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[4] Kasační stížnost je včasná, podaná oprávněnou osobou a přípustná. Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že kasační stížnost míří proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu, konkrétně usnesení ve věci návrhu na ustanovení zástupce z řad advokátů. Stěžovateli v takovém případě nevzniká poplatková povinnost a není povinen být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Řízení ve věcech pomoci v hmotné nouzi, kterým je i řízení o příspěvku na živobytí (§ 4 odst. 1 zákona č. 11/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi), je nadto od placení soudního poplatku ze zákona osvobozeno [§ 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]. Podmínky pro projednání kasační stížnosti jsou proto splněny.

[5] Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Podle § 35 odst. 10 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), *[n]avrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

[8] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[9] Z citované právní úpravy vyplývá, že při rozhodování o ustanovení zástupce soud posuzuje, zda jsou splněny všechny tři podmínky pro ustanovení zástupce (tj. podání

návrhu, předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a potřebnost zástupce k ochraně práv navrhovatele). V projednávané věci je nesporné, že stěžovatel podal u krajského soudu návrh (žalobu) a současně splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, jak konstatoval ve svém rozhodnutí krajský soud na základě prohlášení stěžovatele o jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrech. První dvě podmínky pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. jsou tedy v projednávané věci splněny. Spornou zůstává otázka, zda je ustanovení zástupce z řad advokátů *nezbytně třeba k ochraně práv* stěžovatele v řízení o žalobě před krajským soudem.

[10] Slovo „nezbytně“ zákonodárce do příslušného ustanovení vložil s účinností od 1. 1. 2012 zákonem č. 303/2011 Sb., za účelem „*zdůraznění mimořádnosti tohoto institutu*“ (viz důvodová zpráva k citovanému zákonu). Soud při posouzení potřebnosti zastoupení musí postupovat komplexním způsobem za účelem zjištění, zda je navrhovatel schopen se sám účinně hájit.

[11] Potřebnost zástupce vždy závisí na konkrétních okolnostech případu. Je třeba zohlednit zejména schopnost účastníka řízení samostatně hájit své zájmy v řízení (včetně vyjadřovacích schopností) v návaznosti na komplikovanost projednávané věci, obsah a rozsah návrhu na zahájení řízení a očekávaný průběh řízení (zda se bude konat jednání, zda bude prováděno dokazování, apod.). Je-li z návrhu na zahájení řízení bezpečně seznatelné, z jakých důvodů byl tento návrh podán a čeho se navrhovatel domáhá, ustanovení zástupce zpravidla nebude nezbytně třeba k ochraně práv navrhovatele, pokud tento ani nepožaduje nařízení jednání nebo provádění dokazování (srov. Potěšil, L., Šimíček, V. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Leges, 2014, s. 248). Ani žádost o nařízení jednání a předpokládané provádění dokazování však ještě nemusejí *samy o sobě* nutně odůvodňovat skutečnost, že je ustanovení zástupce v dané věci nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[12] Jak v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl krajský soud, s jehož posouzením se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje, v této věci, v níž se jedná o příspěvek na živobytí, je osobou, která je schopna nejkvalifikovaněji podat informace k předmětu řízení, právě stěžovatel. Nejvyšší správní soud rovněž souhlasí se závěrem krajského soudu, že žaloba je sepsána zcela fundovaně a je z ní bezpečně seznatelné, z jakých důvodů byla podána a čeho se stěžovatel domáhá. Nejvyšší správní soud tedy nepřisvědčuje námitce stěžovatele, že nebude-li mu pro řízení před krajským soudem ustanoven zástupce z řad advokátů, dojde k narušení rovnosti procesních stran. Z obsahu jeho podání, jakož i okolností projednávané věci vyplývá, že stěžovatel je schopen se v dané věci sám účinně hájit.

[13] Závěrem Nejvyšší správní soud podotýká, že krajský soud ve svém rozhodnutí nesprávně odkázal na § 35 odst. 9 s. ř. s. namísto § 35 odst. 10 s. ř. s. (zákonem č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů, byl totiž do § 35 s. ř. s. s účinností od 24. 4. 2019 vložen nový odstavec 7 a dosavadní odstavce 7 až 9 byly přechíslovány na odstavce 8 až 10). Chybný odkaz na odstavec § 35 s. ř. s. však nic nemění na správnosti závěrů krajského soudu (ostatně text příslušného ustanovení, o které krajský soud své posouzení opírá, byl v usnesení citován zcela správně).

IV. Závěr a náklady řízení

[14] S ohledem na předeslané Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[15] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly, proto mu soud žádnou náhradu nepřiznal.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. října 2019

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu